

D. UMBERT

SETMANA-CULTURA

Més retallades a cultura. La línia de progressiva disminució dels pressupostos en les diferents administracions que treballen a Catalunya va esdevenint una pauta generalitzada. L'avantprojecte de pressupostos del Ministeri de Cultura preveu una reducció global del 4% respecte a l'any passat i una *bunkerització* en les principals infraestructures culturals, la majoria de les quals es troben a Madrid. L'*imbroglio* del Liceu, i el seu finançament, promet complicar-se encara més.

Jordi Solé Tura.

D. UMBERT

El curs 1968-69, una jove promesa del comunisme català i polèmic historiador, Jordi Solé Tura, va ensenyar història política a un reduït grup d'alumnes de l'Escola Eina que durant el franquisme va esdevenir, tant per la seva situació aïllada al peu de Vallvidrera com per la nombrosa quota d'intel·lectuals que hi col·laborava, un dels nuclis més dinàmics de creació i reflexió cultural. Molts anys després, Solé Tura inaugurava el passat 14 d'octubre el curs amb un discurs sobre el nacionalisme. Després de la mort de Cirici-Pellicer, el crític d'art que durant molts anys va "inaugurar" els cursos anuals d'Eina, aquests van passar a mans d'Oriol Bohigas, que els va convertir en unes explosives reflexions sobre, per exemple, Samaranch o la monarquia espanyola. Solé Tura, però, va explicar les seves tesis habituals...

La resistència antifeixista a Mallorca

David Ginard (Palma, 1966) és un jove historiador (UIB, 1989) que ja compta amb diverses publicacions sobre la història de Mallorca. Ara ha fet un estudi innovador sobre un dels aspectes menys coneguts del recent passat mallorquí. La historiografia, tradicionalment, considerava que la resistència durant la postguerra havia estat pràcticament nul·la a Mallorca. Es creia que la població mallorquina s'havia posat de part dels colpistes de forma gairebé total. Ginard, en el llibre *La resistència antifranquista a Mallorca (1939-1948)*, d'Edicions Documenta Balear, demostra que va existir una resistència petita però organitzada

—Per a ser el primer llibre, l'aportació que vostè fa a la història recent de Mallorca és força innovadora...

—Sí, bé... això més que res pretén ser un avanç de posteriors estudis. L'interès d'aquest llibre és donar a conèixer una cosa de la qual fins ara no se'n tenia ni idea, com és la resistència antifranquista a la postguerra, que s'havia donat per fet que no n'hi havia hagut. Fins ara, com que s'ha estudiat poc el franquisme a Mallorca, existia la idea que l'oposició antifranquista va ser una cosa dels anys seixanta i setanta, i que el moviment obrer de la segona república havia desaparegut durant els anys quaranta. De tota manera jo vaig pensar que això era absurd i a poc a poc he anat trobant referències d'aquesta oposició i que efectivament existí una continuïtat en el moviment de resistència organitzada.

—¿Quins eren els principals grups?

—Bàsicament el partit comunista, igual que a la resta de l'estat. El PCE va ser la força hegemònica dins l'oposició i, a més, amb una presència molt considerable. A Mallorca tengué un parell de centenars de membres. Inclús dins el conjunt de l'estat, Mallorca tenia una força de militants molt important. Altres grups, ja més minoritaris, van ser la CNT, també el Partit Socialista, el Partit Republicà Democràtic Federal, Esquerra Republicana d'una forma més mo-

David Ginard.

ARXIU

desta... Inclús existí un grup —és una dada molt curiosa— d'antics militars republicans que es deia l'AFARE (Agrupació de Forces Armades de la República Espanyola) i que també tingué un nucli a Mallorca. Totes aquestes organitzacions formaren primer la Unió Nacional i després l'Aliança Nacional de Forces Democràtiques, organitzacions de tipus unitari que també s'organitzaren estatalment. Cal assenyalar que aquests grups no estaven aïllats sinó que mantenien relacions amb altres grups de la resta de l'estat. Bastant sovint hi havia viatges de gent cap a la península i viceversa.

—¿Tenien aquests grups una incidència real?

—Més que res el que feien era distribuir propaganda clandestina. S'editaren diverses revistes. Aquesta era l'activitat que feien. Molt més no podien fer. Hem trobat referències, no massa clares, d'intents d'actes de sabotatge, de gent que feia pràctiques de tir als afores de Palma, hem trobat referències sobre un soldat empresonat sota l'acusació d'haver organitzat un atemptat contra el capità general de Mallorca... Però, en fi, no es pot dir que hi hagués actes d'aquest tipus, només són referències no gaire clares. D'altra banda, el que sí que trobem són casos d'empreses on hi havia cèl·lules del partit comunista. Un militant del PC, curiosament, que fou

empresonat pel règim, al cap de poc temps dins la seva empresa, Can Buades, és elegit delegat nacional del sindicat del metall. Es a dir, una certa presència dins determinades empreses sí que hi havia. Ara bé, una presència aclaparadora, en el sentit que la gent del carrer s'adonà de la presència d'aquests grups, no ho crec. Vulguis o no, la situació no permetia aquests extrems. De totes maneres crec que per les mateixes circumstàncies de l'època, i també pels mateixos errors en l'anàlisi de la situació de la classe obrera que feien aquests grups clandestins, generalment anaven bastant al marge de la realitat que existia en aquells moments entre la classe obrera.

—¿Per què l'estudi arriba només fins a 1948?

—Per a mi, era una frontera clara. És l'any que a tot l'estat es produeix el canvi de tàctica per part del partit comunista, que decideix renunciar a la lluita armada i iniciar el procés anomenat d'*entreguisme*. Es a dir, el procés de penetració dins els sindicats verticals. Pertot l'estat, hi hagué una crisi molt forta de l'oposició antifranquista, que repercutí intensament a Mallorca. Hi hagué una detenció en la qual caigueren en mans de la policia 80 militants del PCE i que, de fet, va significar la desarticulació d'aquest partit.

M. P. Terraza